

שבעות הצרות בספר המצות מ"ע נ"ט ובמנין המצות בתחלת החבור של חיד החוקה והמ"מ בדיש הלכות תעניות הקשה עליו עיי"ש. אבל הוא משום דצריך דוקא חצוצרות שבמקדש לכן מפרש שהיא המצוה מה לעשות בחצוצרות שצויה תורה לעשות שהוא ממילא מצוה אחת כל מה שתוקעין בהן. וזהו אולי כונת המ"מ בתירוץ שהמצוה היא אחת כלית לתקוע בחצוצרות במקדש בעת הקרבנות ובעת הצרות בין במקדש בין בגבולין ואין ראוי למנות בשתי מצות עיי"ש ושייך זה רק כשצריך לתקוע באותן החצוצרות במקדש דוקא אבל אם היה הדין בכל חצוצרות שאין שייך שתהיה המצוה מה לעשות בחצוצרות אלא שהוא על מעשה התקיעה ודאי הי"ל לחושבם בשתי מצות כמו שהושב תקיעת שופר דר"ה ותקיעת שופר דיוח"כ דיוכל בשתי מצות במצוה קל"ו ובמצוה ק"ע. וזה סובר הריטב"א אליבא דמנהג צרפת שסברי שהתקיעה בתעניות היא בחצוצרות כדעת הרמב"ם א"כ הוא דוקא בחצוצרות במקדש לכן לא נהגו לתקוע לעולם דהרי אין לנו חצוצרות.

ומה שהקשה כתר"ה שנשמט מהמג"א ומהאחרונים מקור המנהג שאין תוקעין דברי הריטב"א ל"ק כלום דהמג"א כתב לעיל מזה הא דכתב המ"מ שהמחור כדברי הרשב"א או שופר או חצוצרות לכן הקשה דלמה אין נוהגין לתקוע בשופר והוצרכו האחרונים לתרץ מה שתירצו כי מצד מנהג צרפת לא היה לנו לנהוג כן כיון שסובר דהמצוה היא גם בשופר. ידידו דוש"ת באהבה.

משה פיינשטיין

סימן קע

באם לא אמר המלך הקדוש בליל ראש השנה

תרפ"ט ליובאן.

הנה בתר"י פ' תפלת השחר ד"ה שאין מקדשין כתוב ואית דמפרשי ביו"ט של ר"ה כיון שתלוי בר"ה אם טעה ולא הזכיר של יו"ט בערבית אין מחזירין אותו והוא פליג שאע"פ שתלוי בר"ה כיון שהוא יו"ט ומצות יו"ט אלימא טפי שיש בה איסור מלאכה יש לנו לדון אותו כמו יו"ט ואם

לא הזכיר בערבית מעין יו"ט מחזירין אותו עיי"ש ולע"ד יש להוכיח עוד מזה שביו"ט שני של גליות מתפללין של יו"ט ומחזירין אותו אם לא הזכיר כדי דלא ליתי לזלולי בו וטעם זה יש אף בערבית של ר"ה. ויקשה מזה לכאורה על מש"כ הח"א כלל כ"ד סעי' י' בשם הגאון ר' אבלי פאסוועלער שאם טעה בערבית של ר"ה ולא אמר המלך הקדוש אינו חוזר כדין ר"ה בערבית וכתב הח"א שהוא דין מחודש, הא הוא כשיטת האית דמפרשי ולדינא אינו כן כדמסיק הר' יונה ומוכרח כן כדכונחתי. ודוק לומר דרק ביו"ט שני שהוא מדרבנן חששו דלא ליתי לזלולי ואלמותו רבנן אבל בערבית דר"ה שהוא דאורייתא או אף ספק דאורייתא לא יזלולו ולכן לא אלמותו דאף אם היה אפשר לומר כן אם היה מבואר הדין אבל מנא לו חדוש זה ולכנס בדחוקים ובפרט שהוא נגד הר' יונה בפירוש דמחזירין.

ותנכון לע"ד דודאי בלא הזכיר של יו"ט בערבית יסברו גם הר"א פאסוועלער והח"א כהר' יונה שמחזירין אך בהזכיר של יו"ט ולא אמר המלך הקדוש בזה חידשו דאין מחזירין כמו בר"ה. והטעם דהא איתא בר"ה דף ח' מלמד שאין ב"ד של מעלה נכנסין לדין אא"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש ולכן מאחר שאין מקדשין את החדש אלא ביום אין נכנסין לדין אלא ביום למחר, וזה שאמרינן בעשיית המלך הקדוש איתא ברש"י ברכות דף י"ב לפי שבימים אלו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם, וא"כ לא שייך זה אלא למחר שנכנסין אז לדין ולהלן כל י' הימים אף בלילות אבל בליל א' של ר"ה שעדיין לא נכנסו לדין דהא לא קידשו החדש עדיין אין צורך בעצם לומר המלך הקדוש ורק לכתחלה אומרים כמו שמזכירין בר"ה ערבית את של ר"ה כדי שלא לשנות הלילה מהיום וחשו לזה רק לכתחלה ולא להחזירו בשכח ולא הזכיר וכן הוא בר"ה ערבית לענין המלך הקדוש. וזהו דין מחודש ממש שלא הזכיר בתר"י והוא נכון ונמצא לדינא שאם לא הזכיר של יו"ט בערבית ר"ה חוזר כהר' יונה ואם הזכיר של יו"ט רק לא אמר המלך הקדוש אינו חוזר.

ובערבית דליל ב' היה מסתבר שחוזר דלא גרע מכל עשיית אך אפשר שאם נצריכו לחזור יהיה זה זלול דיו"ט שני שהיה מוכח דאינו יו"ט אבל יותר נוטה שמצד דבר דלא שכיח ליכא זלול ולכן יש להחזירו. והח"א סתם בזה משמע קצת שאינו מחלק בין ליל א' דר"ה לליל שני אבל הנכון דבליל שני יש להחזירו כדכתבתי.